

xim, & forum, quam ad scholas concernant, idè ab illorum disputatione abstinemus, ut alia, quæ majoris ponderis difficultatem habent, exhibeamus.

SECTIO II.

DE CONTRACTU alternativo.

96 **I**NTER celebriores contractuum qualitates Alternativa non postremum obtinet locum: quæ cum possit esse, vel in contractibus inter vivos, vel in ultimatum voluntatum dispositionibus, & de utraque diversa sint in jure decisiones, idè majoris claritatis causa, secundum de illis, disputationem intexere placuit.

SUBSECTIO I.

QUÆNAM OBLIGATIO
oriatur ex contractu alternativo,
cum res existunt; & que,
cum aliqua ex illis
perit?

97 **P**RÆMITTO primò: Quòd contractus alternativus dicitur contractus sub distinctione celebratus: nam Alternativa idem est juridicè, ac in phrasæ Logica *Disjunctiva*. Hæc alternativa potest esse, vel circa res, ut: *Promitto decem, aut*

*quindècim, equum, vel vestem: aut potest esse circa tempus, v.g. Promitto centum, vel intra Mensem, vel intra Annum: vel potest esse circa personas, ut promitto Titio, vel Cajo: vel potest esse circa rem, & securitatem illam solvendi, & hæc vocatur à Juristis *Alternativa remedium*: ut promitto ad Kalendas Januas dare centum, vel cautionem.*

98 **P**RÆMITTO secundò: Quòd res, quæ in contractum deduci possunt, aliæ differunt secundum plus, & minus; & sunt ejusdem speciei, ut *quindècim, & viginti Annus, & mensis*; & in his secundum phrasim Juris, non cadit affectio, neque illam suscipiunt. Aliæ sunt diversi generis, ut *equus, & fundus*, & hæc dicuntur *Juridicè, suscipere affectionem*.

99 **P**RÆMITTO terciò: Quòd res de quibus contrahitur alternativa, possunt esse aequalis valoris, vel potest una esse præciosior, & majoris valoris, quam alia: Insuper potest una ex illis perire antequam contractus impleatur, vel potest utraque perseverare. Uterius, potest una perire casu, & ex accidente, vel potest perire culpa debitoris, vel potest perire culpa creditoris, quia sicut in mora, aut ob aliam causam. Præterea, dum celebratur contractus alternativè, potest

test electio deduci in pactum, ita ut committatur arbitrio creditoris, aut emptoris, vel arbitrio promissoris, aut venditoris, aut fieri potest simpliciter; quin mentio fiat de electione: quæ omnia diligenter animadvertere oportet: nam pro varietate cujusvis ex his casibus variæ sunt in jure functiones; diversæque à nobis statuenda veniunt conclusiones.

100 **P**RÆMITTO quartò: Quòd evenire potest; ut una ex rebus contractui alternativo subiectis sit sua ipsius stipulatoris, aut emptoris: & tunc citra omnem dubium, controversiamque est, quod solam debetur altera, quæ tempore stipulationis, non erat stipulatoris: quod adeò verum est, ut licet res, quæ erat stipulationis dum concepta fuit stipulatio alternativa, destinaretur esse ipsius stipulantis antequam adimpleatur contractus, adhuc tamen non cadit obligatio in illam, nec potest solvi; sed necessariò tradenda est alia ex alternativè promissis: textus est notabilis, & expressus in leg. *Si duo rei* l. 48. ff. de Verb. oblig. ubi Paulus ait: *Eadem ratione in eo qui Stichum, aut Pamphilum stipulatur, si in unum consenserit obligatio, quia alter stipulatoris erat, etiam si desierit ejus esse, non rectè solvitur; quia utraque res ad obligationem pernitur, non ad*

solutionem. Idem habetur leg. *Qui decem* 72. §. *Stichum, aut Pamphilum, ff. de Solut.* ubi Martianus idem decidit, imò addit, quod nec obligatio, nec solutio in utroque consistit; verba Juris Consulti sunt: *Stichum, aut Pamphilum stipulatus sum, cum esset meus Pamphilus, nec si meus esse desierit, liberatur promissor Pamphilum dando, neutrum enim videtur in Pamphilo homine constitisse, nec obligatio, nec solutio*. His ita præmissis.

101 **D**ico primò: Si alternativa sit circa res ejusdem generis, & quæ non suscipiunt affectionem, & una excedatur ab alia, tunc obligatio solam versatur circa rem minoris valoris, vel circa illam in cujus electione minus gravatur promissor. Ita communiter Juristæ quos citatos sequitur Anton. Gomez tom. 2. *Variat. capit. 11. num. 37.* & Theophilus Gibalinus 3. de Negot. cap. 2. artic. 5. Palao de Justit. disput. 1. punct. 9. numer. 2. Haunoldus de Contractu alternativo, num. 316. & alii. Probatur ex leg. *Si stipulatus fuero* l. 2. ff. de Verb. obligat. ubi Pomponius: *Si ita stipulatus fuero decem, aut quinque dare spondes? Quinque debentur. Et si intra Kalendas Januarias, vel Februarias, dare spondes? Perinde est, ac si Kalendis Februariis*

dari stipulatus fuerim. Hoc ipsum repetit idem Pomponius leg. Si ita stipulatus fuero 109. eodem tit. Si ita stipulatus fuero, decem, aut quindecim habis. Decem debentur: Item si ita post annum, aut biennium dabis. Post biennium debentur; quia in stipulationibus id servatur; ut quod minus esset, quodque longius esset videretur in obligationem deductum. Et hinc ortum trahit illud Juristarum axioma, nimirum: In alternatis, in summis minus, in tempore longius spectatur, consonant leg. Inter stipulantes 83. §. Si stipulantes, ff. eodem tit. & leg. Inter eos, ff. de Fidejussor. leg. Si ita relictum, §. fin. ff. de Legat. 2. & aliz. Et ratio hujus conclusionis est: quia qui alternative promittit, minori obligatione presumitur velle se obligare.

102 Dico secundò: Si alternativa sit circa res, quæ affectionem suscipiant, tunc utraque debetur alternativè, non copulativè, & conjunctivè, sive contractus sit lucrativus, sive onerosus; ita committit Interpretet. Probatur ex leg. Plerumque 11. §. fin. ff. de Jure dotium; ubi Ulpianus ait: Cum illa, aut illa res promittitur, rei electio est utram præferat: atqui si una determinate esset debita, aut utraque simul, non daretur

electio: ergo utraque debetur disjunctivè, non verò copulativè. Probatur secundò ex leg. Cum autem non apparet 75. §. Qui illud, ff. de Verb. obligat. ubi idem Ulpianus, agens de illo, qui sibi stipulatus est, vel decem, vel hominem utrum ipse velit, inquit: Potest videri certum stipulatus, cum ei liceat, vel hominem tantum, vel decem tantum intendere sibi dare oportere. Idem habetur leg. Si in emptione 34. §. Si emptio, ff. de Contrahend. empt. & leg. 5. §. 1. ff. de Pactis, leg. Si ita distrabatur 25. ff. de Contrahend. empt. & aliis pluribus, & ex leg. Regia 24. tit. 11. partit. 5.

103 Dico tertio: In hoc contractu alternativo circa res, in quas cadit affectio, electio est illius contrahentis, in cujus arbitrium committitur; dum celebratur contractus, sive sit lucrativus, sive onerosus: dum verò electio non deducitur in stipulationem; tunc electio est promissoris. Hac conclusione conciliantur diversa legum dispositiones, in quibus electio jam tribuitur venditori, aut promissori, jam emptori, aut stipulatori. Probatur ergo conclusio, & in primis, quod electio sit penes promissarium, aut creditorem constat ex leg. Præallegata, ubi autem non apparet 35. §. Qui illud, aut illud, ff. de Verb.

Verb. obligat. ubi Ulpianus: Sed, & cum quis sibi electionem constituit adjectis his verbis: Utrum ego velim: potest videri certum stipulatus, cum ei liceat, vel hominem tantum, vel decem tantum intendere sibi dare oportere, constat etiam ex leg. Si ita stipulatus fuerim 76. ff. de Verb. obligat. ubi Paulus inquit: Si ita stipulatus fuerim illud, aut illud quod voluero, hæc electio personalis est, ex leg. Si sic stipulatus fuero 93. ff. eodem, ubi idem Paulus: Si sic stipulatus fuero: per te non fuerit, quo minus hominem ex iis, quos habes summam? electio mea est.

104 Quod autem ad debitorem, vel ad venditorem electio spectet, dum id in contractum deducitur, aperte liquet ex leg. Si ita distrabatur 25. ff. de Contrahend. empt. ubi Ulpianus: Si ita distrabatur, illa, aut illa res utram elegerit venditor, hæc erit empti. Et ratio pro utraque parte hujus conclusionis est: quia cum ipsi contrahentes jus, sibi dicant in suis conventionibus, illius erit electio, de quo inter ipsos convenit.

105 Jam verò, quod electio sit debitoris, dum in stipulationem non aperte deducitur, cujus debeat esse. Probatur ex citata leg. Plerumque 11. §. fin.

ff. de Jure dotium: Cum illa, aut illa res promittitur, rei electio est, utrum præferat. Et allegata leg. Si in emptione 34. §. Si emptio, ff. de Contrahend. empt. Si emptio ita facta fuerit: est mihi emptus Stichus, aut Pamphilus, in potestate est venditoris quem velit dare, sicut in stipulationibus. Ex quo textu, tam pro contractu oneroso, nempe emptione, & venditione, quam pro lucrativo, nimirum stipulatione, probata manet conclusio.

106 Dico quarto: In alternativa, quæ inducitur ad debiti severitatem, & quæ dicitur: Alternativa remedium, v. g. aut solvam ad Kalendas Junias, aut satis dabo, tunc electio est solum penes creditorem: nisi aliud expresse pactum fuerit. Ita committit Interpretet, quos citatos sequuntur Gomez ubi supra num. 41. Gregor. Lopez, Gutierrez, probatur ex leg. Quod in hæc 9. §. Eligere, ff. de Tribut. 27. ubi Ulpian. agens de simili alternativa inquit: Eligere debet, quæ actio experietur, in super ex leg. Cuius proponas, Cod. de Transaction. leg. 3. vers. Ac generaliter, ff. de eo quod certo loco, & aliis. Rationem etiam probatur: Quia talis alternativa, cum inducitur ad securitatem debiti, inducitur in favorem creditoris; sed in alter-

nativis, illius eſt electio in cujus favorem concipitur alternativa, niſi aliter cautum ſit à contrahentibus: ergo in alternativa remedium electio eſt debitoris.

107 Dico quintò: Dum una eſt rebus alternativè debitis perit, ſi illa quæ perit, erat æqualis æſtimationis, aut majoris, quam illa, quæ remanet, tunc debetur determinatè, quæ remanet: ſubindeque non ſatisfaciet debitor, ſi ſolvat pretium rei peremptæ invito creditore: dummodo res non periſſet morà, aut culpà creditoris renuentis accipere rem oblatam: & hoc tenet, ſivè electio fuiſſet creditoris, ſivè debitoris: eſt etiam commune aſſertum Doctòrum: & probatur ex leg. *Stichum*, aut *Pamphilum* 95. ff. de Solut. ubi Paulus: *Stichum, aut Pamphilum utrum ego velim dare ſpondes? Altero mortuo, qui vivus ſolus petatur: niſi mora facta fuit in eo mortuo, quem petitor elegit; tunc enim perinde ſolus ille, qui deceſſit debetur, ac ſi ſolus in obligationem deductus fuiſſet.* Quo textu conſuſio noſtra quoad omnes ſuas partes probata manet. Probatur ſecundò ex ſuprà adducta leg. *Si in emptione* 34. §. *Si emptio, ff. de Contrahent. empt.* ubi Paulus: *Si emptio ita facta fuerit: Eſto mihi emptus Stichus, aut Pam-*

philus: in poteſtate eſt venditoris, quem velit dare; ſicut in ſtipulationibus: ſed uno mortuo, qui ſuperſtè dandus eſt. Idem habetur leg. Plerumque 11. §. *ſin. ff. de Jure dotium, leg. Non utique* 3. in princip. ff. de *Eo quod certo loco.* Et leg. *Municipali* 23. tit. 11. part. 3. & aliis: Quò autem res, quæ remanet nullo modo debeatur, ſi altera periit culpà creditoris decedit expreſſè *Vennulejus leg. Stipulatus ſum damam* 105. ff. de *Verb. oblig.* & Paulus in dicta leg. *Stichum, aut Pamphilum.*

108 Dico ſextò: Si res, quæ perit erat vilior, ſolumque remanſit pretioſior; hæc ſolum debetur; nec ſatisfaciet debitor ſolvens pretium rei peremptæ; quòd tenet, etiam ſi electio fuiſſet penes debitorem, ita Gloſſa ad leg. *Cum res legata, ff. de Legat. 1.* P. Palao ubi ſuprà num. 8. Haunoldus, & Gibalinus ſuprà allegatis contra Auton. Gomez, Gregor. Lopez, & plures ex Interpretibus.

109 Probatur primò conſuſio ab everſione præcipui fundamenti contrariæ ſententiæ, quòd deſumitur ex leg. *Cum res legata* 49. §. 3. verſ. *Qua ratione placuit, ff. de Legat. 1.* ubi Ulpianus ait: *Qua ratione placuit, ſi alter (ſervorum ſcilicet) deceſſerit alterum omnind præſtandum, vel fortassis mortui pretium;*

tium; ſed lex hæc nullius roboris eſt, pro ſententiã noſtræ conſuſioni oppoſita: cum nullo modo loquatur, pro caſu quo ſervus, qui deceſſit fuiſſet vilior, qui eſt caſus noſtræ conſuſionis: ergo debet ſolvi determinatè, qui eſt ſuperſtès, ut decedit Paulus in leg. *Si in emptione*, pro antecedenti conſuſione adducta.

110 Probatur ſecundò à ratione: Res quæ remanet verè debetur, & fuit debita à principio; ſed pereunte uno extremo electionis deficit electio, ſolumque remanet determinatio ad extremam, quòd ſuperſtès: ergo licet ſit pretioſius, debetur. Urgetur: Quoties res debita exiſtit, nequit debitor aliam loco illius ſolvere, quin potius teneret, illam in ſpecie reddere; ſed pereunte re viliorè, extat res melior, quæ verè debetur: ergo debet in ſpecie ſolvi. Roboratur: Dum utraque res alternativè debita extabat, non poterat debitor ſolvere: æſtimationem majoris, aut minoris, ſed tenebatur ſolvere res ipſas alternativè: quia ipſa res in ſpecie, & in ſe, non verò in æquivalenti erant obligationi ſubjectæ: ergo pereunte unà, nequit ſubrogari ad ſolutionem pretium illius, ſed neceſſariò præſtanda erit res, quæ permanet, licet ſit pretioſior.

111 Objeſtès primò contra tertiam conſuſionem: Si in contractu alternativò electio non ſit creditoris, corruit contractus: ergo electio non ſpectat ad debitorem, quòd expreſſè non cavetur ad quam ſpectat. Probatur antecedens: Dum cuius ſit electio non deducitur expreſſè in pactum, tunc incertum deducitur in obligationem; ſed contractus, & obligatio incertum nulla eſt, ut ſuprà late ſtatuumus ex leg. *Si fuerit, leg. Siquis pluribus, ff. de Reb. dubiis, leg. 3. ff. de Admendis legat, leg. Si duo ſunt Titius, ff. de Teſtament. tutel. leg. 9. tit. 9. part. 6. & aliis: ergo, &c.* Major in qua eſt difficultas: probatur ex leg. *Ubi autem non apparet* 75. §. *Qui illud, aut illud, ff. de Verb. obligat.* Ubi exponens Ulpianus, quando ſtipulatio alternativè pronuntianda ſit facta incertum, ait: *Cum quis ſibi electionem conſtituit, adjectis hiis verbis, utrum ego velim, po'eſt videri certum ſtipulatus, cum eſt licet, vel bonum tantum, vel decem tantum intendere ſibi dare oportere, qui verò ſibi electionem non conſtituit, incertum ſtipulatur: ergo dum electio non deducitur in pactum, tunc ſtipulatio ſertur in incertum.*

112 Reſpondeo negatis primò antecedenti, & majori illius probationis, diſtinguendo ul-

ultima verba legis: *Qui ſibi electionem non conſtituit incertum ſtipulatur*, incertitudine obligationis, nego: incertitudine ſolutionis extremi determinari, ſubdiſtinguo: incertitudine ex parte ſtipulantis, concedo: incertitudine ex parte promittentis, nego: ſtipulatio igitur alternativa facta circa extrema determinata, utraque in obligationem deducit, etiam ſi nihil conveniat de electione, ut evidenter conſtat ex Juribus pro noſtra conſuſione adductis: dum verò creditor nihil de electione ab ipſo facienda ſtipulatur, tunc, cum electio non ſit penes ipſum, ſed penes eum ſtipulandi: incertus quidem eſt ipſe ſtipulator, quænam ex rebus alternativè promiſſis ipſi ſolvenda erit: & hoc ſolum intendit Ulpianus in objecto paragraſo, ut liquet, tum ex ſine totius legis, tum ex rubro dicto §. tam ex verbis ipſius: & ſane niſi ſolutio hæc adhibeatur æquè in amicum fœdus redigetur leges pro noſtra conſuſione expenſæ, in quibus eſt lex *Plerumque* 11. ff. de Jure dotium, cujus Author idem eſt Ulpianus eſt.

113 Objicies ſecundò contra quartam conſuſionem: ad probandum, quod dum una ex rebus alternativè debitis perit, non debetur, quæ remanet,

ſed proſus extinguitur obligatio, leg. *Electio* 26. §. *Si is quem, ff. de Noxæ*, ubi decidit Paulus: Quod ſi ſervus qui dedit noxam obierit, ſtatim ejus dominus liberatur ab obligatione pecuniæ, vel quantitatis, quam tenebatur ſolvere pro damno illato: idem intentum deducitur ex leg. *Titius textores*, §. *ſin. ff. de Legat. 1.* cujus verba ſunt: *Si alteri Stichum hæres dederit, quem duobus dare damnatus fuerat, & antequam interpelleretur ab altero, Stichus mortuus eſt, hæres non tenetur, facit etiam leg. In nave Sampheli, ff. Locati*: ergo dum perites, quæ ſunt radix obligationis, perit obligatio: atqui res, quæ perit, ex alternativè debitis, fuit occaſio, & radix obligationis: ergo illà peremptà, proſus extinguitur obligatio. Reſp. conſeſſo primo entimemate, negando minorem ſubſumptam: Res etenim, quæ perit, non fuit radix obligationis, radix etenim in alternati-vo contracta eſt ſola promiſſio: & hæc eſt diſparitas inter caſum legis objectæ, & conſuſionis noſtræ: quod debitum domini obnoxam radicatum fuit in ſervo, ac proinde ipſo pereunte obligatio perit: aut origo, & cauſa obligationis eſt ſola promiſſio, & contractus: ſubindeque non extinguitur obligatio,

dum

dummodo aliqua res ex promiſſis ſuperſit.

114 Objicies tertio contra eandem conſuſionem ad probandum, non deberi determinatè rem extantem, dum alia perit, leg. *Cum res legata* 47. verſ. *Qua ratione placuit, ff. de Legatis 1.* ubi Ulpian. *Qua ratione placuit, ſi alter deceſſerit, alterum omninò præſtandum, vel fortassis mortui præſtium*: ergo non debet ſolvi neceſſariò res ſuperſites. Reſp. diſtinguendo conſeſſuens: ſi paciſcentes convenerint, concedo: ſi creditor renuat, nego: conſtat ſolutio primo ex textibus, quibus aſſertum noſtrum firmavimus. Secundò: Quia in lege objecta ait Conſulcus, *alterum omninò præſtandum*: ergo dum addit, *fortassis, vel mortui præſtium*, nequit intelligi abſolutè, ſed caſu quo creditor ſponte ceſſerit, & hoc abſ dubio innuit, *ly fortassis*.

115 Objicies quartò in §. *Si Stichus ejuſdem legis* deciditur: Quod ſi unus ex ſerviſ alternativè debitis ſit profugus, aut captivus, poteſt debitor ſolvere, aut ſervum præſentem, aut abſentis æſtimationem: *Sed ſi Stichus, aut Pamphilus legatur, & alter ex his, vel in fuga ſit, vel apud hoſtes, dicendum erit, præſentem præſtari, aut abſentis æſtimationem*: ergo licet partes non convenerint, ſolvi pote-

rit æſtimatione extremi pereuntis: Reſp. quod in caſu legis non deſiſcebat abſolutè unus ex ſerviſ, & idè erat locus electioni pecunes hæredem: nam vivente utroque ſervo, legatarius tenebatur expectare, donec profugus, aut captivus compareret, cum ergo expectare noller, integrum erat debitori, ſatisfacere meliori modo quo poſſet, & uti jure quod habebat eligendi.

116 Objicies quintò contra ſextam conſuſionem, leg. *Stichus, aut Pamphilus* 94. §. *Quod ſi promiſſoris, ff. de Solut.* ubi Paulus: *Neque deſuncti offerri æſtimatione potuit, ſi forte ſuit vilior*: ergo à contrariò ſi res quæ perit, non ſit vilior, ſed æqualis, poteſt offerri æſtimatione. Reſp. legem loqui, quando culpa promiſſoris, perit unum extremam; tunc enim in ſcenam delicti favetur ſpecialiter creditor: conſtat ſolutio appetitè ex verbis agentis: *Quoniam pro petitore, id in penam promiſſoris conſtitutum eſt*, conſuſio verò noſtra procedit, dum abſque culpa promiſſoris perit unum extremum.

117 Objicies ſextò: Venditor non tenetur tradere rem in vindicentem dedi. a. m. ſed poteſt ſolvere illius æſtimationem, ex leg. 1. ff. de *Elion. empt.* & venditi, ubi Ulpianus: *Si res vendita non tradatur, in id quod*

interest agitur. Idem habetur leg. Si emptor, leg. Si factum retu. ff. eod. & leg. Si trad. Cod. eod. & aliis: ergo non tenetur debitor tradere rem extantem. Secundò: Æstimatio succedit loco rei: ergo poterit debitor solvere æstimationem, & non tenetur tradere rem quæ permanet. Argumentum hoc, si quid probat, probat utriusque, posse debitorem adhuc dum utrumque extremum alternatum exillit, nullum in specie solvere, sed pretium cuiuscumque: quod profectò, neque ipsi adversarii concedent. Resp. ergo ad argumentum distinguendo antecedens: Venditor non tenetur tradere rem, si non extet, concedo: si extet, nego: cum ergo in casu nostræ conclusionis, res quæ extat, verè sit debita, idè ipsa in specie debet solvi. Undè ad secundum resp. distinguendo antecedens: Æstimatio succedit loco rei: si non detur res verè, & in specie debita, concedo: si detur, ut datur in nostro casu, nego.

SUBSECTIO II.

DE ALTERNATIVA CIRCA personas.

RESERATUM manet precedenti Subsektionè quid juris sit, dum contractus alternativus celebratur circa res ipsas: nunc disquirendum est de

alternativa circa personas; nimirum, dum duobus disjunctivè stipulatio fit, ut dum quis promittit decem Titio, aut Sejo: Pro cuius clariori resolutione animadvertendum est, stipulationem alternativam circa personas multifariam concipi posse. Primò, ita ut uterque fit præfens. Secundò, ita ut qui stipulatur solum sit præfens, alter verò absens. Tertio, ita ut utriusque fiat stipulatio ad obligationem, & utriusque quaratur actio; ut si hoc pacto stipulatio fiat: Spondes mihi, & Titio decem? Vel ita, ut promissio fiat uni solum ad obligationem; & utriusque alternativè ad solutionem, hoc pacto: Promitto tibi decem, solvenda tibi, aut Sempronio: & in hoc postremo eventu iste alter appellatur *adjectus*, & primus *principalis* creditor.

119 Animadvertendum præterè est: quod dum promissio fit alternativè duobus ad solutionem, & uni tantum ad obligationem, tunc solum quaritur actio principali, adjecto autem nullo modo quaritur actio; ut optimè tradunt Gregor. Lopez in leg. 7. tit. 11. part. 5. glossa 2. Matienzo leg. 2. tit. 16. glossa 5. num. 5. Azebedo leg. 2. tit. 16. num. 37. lib. Novæ Compil. & alii. 120 Ceterum adjecto potest fieri solutio, ipseque potest exigere debitum à promissores quod

quod adèò verum est, ut procedat, etiam si adjectus sit pupillus, ut notavit Anton. Gomez tom. 2. Variar. cap. 11. numer. 20. nam pupillus potest recipere solutionem etiam non autoratus à tutore, ex leg. Si stipulatus fuerò mihi, aut pupillo, ff. de Solut. pupillus siquidem non prohibetur actam validam exequi utilitatem tertii, sed solum in utilitatem propriam; ut communiter censent Interpretes cum Barth. in dictam legem: quod etiam tenet licet adjectus sit servus, ex leg. Si stipulatus sum mihi, & Stichò, ff. de Solut. & §. Cum factum, Instit. de Stipulatis. serv. cuius ratio est: quia receptio solutionis nihil juris continet, sed facti, cuius non est incapax servus: Imò ille adjectus ita potest recipere solutionem, ut non possit impediri à principali creditore: quia quoad recipiendam solutionem æquè questum est jus per alternativam, & ipsi principali, & adjecto, ex leg. Procuratori, §. 1. leg. Illud, ff. de Solut. & §. Planum, Instit. de Mutui. stipulat. & leg. Regia 5. tit. 14. part. 5. 121 Excipitur tamen primò: nisi creditor petat debitum in iudicio, & lis jam sit contestata: tunc enim solutio fieri nequit adjecto; sed necessariò faciendà est principali creditori, ut habetur leg. Siquis stipulatus

fuerit decem, ff. de Solut. Secundò excipitur: nisi adjectus mutaverit statum in deterius; ut si fiat servus, ut suspectus, ex leg. Cum quis, & leg. Si cum Cornelius, ff. de Solut. & notatur Gomez, Gregor. Lopez, Azebedo, & Matienzo ubi suprà. Tertio excipitur: dum adjectus decessit, antequam reciperet solutionem: quia tunc non transmittit jus recipiendi debitum ad suos hæredes: constatque aperte, ex leg. Cum quis sibi 55. ff. de Verbor. oblig. ubi Julianus ait: Cum quis sibi, aut Titio dari stipulatus est, soli Titio, non etiam successoribus eius restit solvitur: facit etiam leg. Cum quis, ff. de Solut. leg. Is qui promissit, ff. de Pignor. & leg. Si mihi, ff. de Fideiussor. & aliis plurimis. Nam factum illud censetur personalissimum, in hærentem omissis personæ adjectæ, ex leg. Qui hæredes, ff. de Condit. & demonstrat. & leg. Centesimi, §. 1. ff. de Verb. oblig.

122 Dico ergo primò: Attento jure communi antiquo ex contractu alternativo circa personas solum quaritur actio, & obligatio principali stipulatore, alter verò solum censetur adjectus ad solutionem: ita communiter Interpretes cum Barth. ad leg. Cum quidam, Cod. de Verb. signif. Gomez, Azebedo. Matienzo, Gregorio Lopez ubi

supra. Probatur ex leg. *Quod stipulatus 10. ff. de Solut.* ubi Paulus inquit: *Quod stipulatus sum mihi, aut Titio, Titius nec petere, nec novare, nec acceptum facere potest, tantum quod ei solvi potest.* Idem habetur leg. *Stiebium, aut Pamphilum, §. Quæstum, & §. Ususfructum, leg. Qui boninem, eodem tit. leg. Julianus, §. 1. ff. de Verb. obligat. leg. Sed & si filio, §. 1. ff. de Constit. pecun. leg. Cui recte, ff. de Novat. & plurimis aliis: cuius ratio est prima: Quia ille alter censetur solum merè adjectus. Secunda: Quia attentio iure antiquo per stipulationem nullum omnino jus queri poterat absenti.*

123 Dico secundò: Attento Jure nostro Regio, & Novo Codicis ex alternativa circa personas utriusque acquiritur actio, & obligatio pro virili: ita præallegati Authores locis citatis, & Gutierrez *Pract. quest. lib. 3. quest. 67.* ex Jure nostro Regio constat primo, & leg. 2. tit. 16. lib. 3. *Nova Compilat.* & præterea, quia idè inspecto Jure antiquo non querebatur actio utriusque, quia unus erat absens; ac proinde stipulari non poterat: atqui inspecto Jure nostro Regio nullo modo requiritur stipulatio ad querendam actionem, inducendamque obligationem: ergo utriusque queritur actio. de Jure

autem novo communi constat ex leg. *Cum quidam penult. Cod. de Verb. signific.* ubi decidit Imperator, quod tam in contractibus, quam in ultimis voluntariis dictio alternativa posita inter personas honoratas resolvitur in contractum, ita ut utriusque queratur actio, & jus pro parte virili.

124 Ubi notandum est primò: Quod attentio Jure Digestorum in stipulatione copulativa circa personas, ita uni tantum probatur actio, ut solum haberet jus ad dimidium rei in stipulationem deductæ: ut habetur leg. *Si mihi, & Titio 110. ff. de Verb. obligat.* ubi Pomponius: *Si mihi, & Titio cujus in potestate non sum, stipuler decem, non totam decem, sed sola quinque debentur; pars enim aliena in obligationem deducitur, ut quod extraneo inutiliter stipulatus sum, non augeat meam partem.* Ex qua lege obiter nota, quod in contractibus non datur jus accrescendi constatque præterea ex leg. *Stipulatio ista, §. Alteri, vers. Cum qui ita, ff. de Verb. oblig. & aliis.*

125 Notandum est secundò: Quod inter stipulationem, contractumque copulativum, & disjunctivum, sive alternativum est discrimen; quod in copulativo non valet in persona utraque, sed solum in una, ex alle-

gatis legibus. Ast in alternativo utriusque pro virili queritur actio.

126 Notandum est tertio: Quod omnes leges, in quibus deciditur ex contractu alternativo non queri actionem, nisi uni tantum ex stipulationibus, correcte sunt per legem dictam *Cum quidam, Cod. de Verb. significat.* ut expresse tenent Interpretes, cum Barth. videatur Anton. Gomez, & Gutierrez ubi supra.

127 Oppones contra prædict. leg. Item si servus 9. §. Sed si cum, ff. de Stipulatione servo. ubi Ulpianus decidit: *Sed etsi cum duos dominos servus haberet stipulatus fuerit, illi, aut illi dominis suis, questum est, an sic constet stipulatio? Casius inutilem esse stipulationem, scripsit, & Julianus Casii sententiam probat: eoque jure utimur:* ergo stipulatio alternativa circa personas nullius momenti est. Confirmatur contractus de re incerta est omnino invalidus, ut disputatione præcedenti sanximus: atqui contractus alternativus circa personas est de re incerta, ut expresse docet Julianus leg. *Sed etsi ita 10. ff. de Stipulatione servo.* & Ulpianus leg. *Sed si sibi 11. eodem tit.* ergo, &c. Resp. primò ad objectionem distinguendo consequens: ergo stipulatio alternativa hominis liberi est invalida, nego: servi in

favorem suorum dominorum, permitto: constat solutio ex leg. *Nam cum uterque 12. ejusdem tituli,* ubi post tres leges nobis objectas, ait Paulus: *Nam cum uterque (nempe dominus) obligationis capax sit, non invenimus, quis adjectus sit, quia non est, qui petere possit.* Inò stipulatio facta à servo alternative quo domino suo, vel pro extraneo tener, ut decidit Ulpianus leg. *Cum enim 13. eodem tit. ibi: Cum enim stipulatur domino, aut extraneo servus, utrumque constat.* Secundò resp. cum Barth. id leg. penult. *Cod. de Verb. significat.* cui omnes Interpretes suffragantur, dictas leges correctas esse per dictam legem penult. *Cod. de Verb. significat.* Ad confirmationem resp. in illis legibus agi de servo stipulante duobus dominis suis, & idè incertum deciditur, stipulari.

SUBSECTIO ULTIMA.

CUJUS SIT, ELIGERE IN alternativi ultimam voluntatum? Et an jus eligendi transmittatur ad heredem?

128 AD resolutionem primæ partis sub titulo questionis propositæ omnino prænotandum est, quòd in legatis alter-

nativis alteroativa versante circa res legatas tripliciter potest institui legatum. Primò: Ita, ut verba testatoris dirigantur ad ipsum legatarium: ut si testator dicat: *Titius habeat, capiat fundum Tusculanum, vel Tiburtinum.* Secundo potest institui legatum, ita, ut testatoris verba sint generica, quin ad aliquem dirigantur; ut si dicat: *Do, lego Titio fundum Sejanum, vel equum.* Tertio: Tandem ira, ut verba testatoris destinentur ad ipsum hæredem: v.g. *Hæres meus dato, tradat, solvat Sempronio fundum, aut usumfructum.*

129 Dico ergo primò: In legatis alternativis electio pertinet ad legatarium, si verba testatoris dirigantur ad ipsum, aut si sint generica; sin autem destinentur ad hæredem, tunc electio est penes hæredem: ita communiter cum Anton. Gomez, Gutierrez, & Ceballos ubi supra. Prima pars probatur ex leg. *Plano 34. §. penult. ff. de Legatis 1.* ubi Ulpianus inquit: *Fundum Sejanum, vel usumfructum sibi habeto, duo esse legata, & arbitrio ejus esse, an velit usumfructum vendicare.* Secunda pars deciditur expressè à Jureconsulto Marcello in leg. *Lacio Titio 23. ff. de Legat. 2.* per hæc verba: *Lacio Titio fundum Sejanum, vel usumfructum fundi Sejanum lego, potest legatarius, vel fundum*

vendicare, vel usufructum. Tertia verò pars traditur à Pomponio leg. *Si ita relicta 43. §. fin. ff. de Legatis 2.* ibi: *Si ita scriptum sit, decem, aut quindecim hæres dato, pro eo est, ac si decem sola legata sint, aut si ita sit; post annum, aut post biennium, quam ego decevero hæres dato, post biennium videtur legatum; quia hæres est potestas in eligendo.*

130 Dico secundo: In legato alternativo, si ille cujus est electio, aut errore juris, aut facti judicat se non habere potestatem eligendi, & eligat rem deteriorem, nequit postea sententiam mutare, neque agere *condictioe indebiti*, aut alio Jure remedio uti. Conclusio evincitur ex leg. *Si cui legatus sit 19. ff. de Legatis 2.* ubi Celsus ait: *Si cui legatus sit Stichus, aut Pamphilus, cum Stichum sibi legatum putaret, vendicaverit, amplius mutanda vendicationis jus non habet; namque etsi damnatus hæres alterutrum dari, Stichum dederit, cum ignoraret sibi permissum, vel Pamphilum dare, nihil repetere potest.*

131 Objicies contra hoc ultimum assertum leg. *Cum is qui 32. §. fin. ff. de Condiçione indebiti*, ubi Julianus ait: *Qui hominem in genere promissit, similis est, et, qui hominem, aut decem debet, & ideo si cum existimavit*

se

se Stichum promississe, cum dederit condicet; alium autem quemlibet dando liberari poterat, ergo qui errore ductus elegit unum extremum ex alternativè debitis, potest postea mutare sententiam, & petere aliud extremum. Variè difficultati hæc à Doctõribus occurrit; alii cum Glossa respondent, legem istam correctam esse per legem 19. in favorem conclusionis nostræ adductam: quia nimirum lex 19. confirmata est à Justiniano leg. *Siquis servum, Cod. de Condit. indebiti*: Solutio autem mihi non probatur, quia lex Codicis loquitur, quando utrumque est solutum: undè melius respondeo: ideo in lege obiecta repetit debitor generis, quia nullus servus fuit in obligatione, sed in solutione tantum, ex leg. *Cum incertus, ff. de Legat. 1.* Ait in nostro casu utraque res legata est in obligatione: ac proinde quilibet soluta extinguitur obligatio.

132 Dico tertio circa secundam partem quæstionis: Jus eligendi transit ad hæredes, si electio ipsa deducta sit in stipulationem: ita prælaudati Doctores, & noster Haunoldus hic numer. 321. contra aliquos Juristas apud ipsam. Probatur primò ex leg. *Si sic legatum 75. §. fin. ff. de Legatis 1.* Cujus species est: *Testatori debebatur alternativè,*

aut Stichus, aut decem, penes ipsumque testatorem erat electio, legavit determinatè Stichum, & ait Ulpianus, hæredem posse facere, quod legatarius Stichum lucratur, aut nihil, nam si repetat decem, & non Stichum, non obligatur solvere legatario deoem; ex cujus specie sic arguitur. Hæres potest facere; ne legatarius consequatur legatum, si ipse legatarius repetat decem, & non Stichum, & potest etiam facere, quod lucratur legatum: ergo quia testator transmisit jus eligendi in hæredem.

133 Probatur secundo, & melius ex leg. *Illud, aut illud 19. ff. de Optione, & electione legata*, ubi Paulus inquit: *Illud, aut illud, utrum elegerit legatarius, nullo à legatario electo, decedente eo: post diem legati cedentem, ad hæredem transmitti placuit.* Tum ex specie legis *Cum Antiquioribus, Cod. de Jure deliber. & aliis.* Probatur tertio à ratione: Ad hæredes commigrant præcipuè actiones testatoris: ergo etiam accessoris, qualis est electio. Notandum verò est: quod casu quo promissor concedat electionis jus stipulanti, quia illius personam vult specialiter honorare, & ita, ut vellet, quod esset favor personalissimus, tunc eligendi jus, utpotè ad hærens intimæ personæ stipulatoris nequit, quam ad ipsius hæredè transibit.

Ob-

134 Objicies primò contra conclusionem istam, leg. *Si stipulatus* 76. ff. de Verb. obligat. ubi Paulus: *Si stipulatus fuerim illud, aut illud, quod ego voluero: hæc electio personalis est, & idè seruo, vel filio coheret: ergo eligendi jus in alternativis cum testatore sepelitur, ad illiusque hæredes non transmittitur.* Resp. distinguendo verba legis: *Hæc electio personalis est:* dum stipulans sibi stipulatur; nego: dum alteri stipulatur, concedo: Nam, ut acute notat Accursius: casus objectæ legis est, dum stipulator, non stipulatur sibi, sed alteri, ut filius patri, procurator mandanti; tuncque etiam si electio deducta sit in stipulationem, si stipulator decedat antequam eligat, hoc jus non transit ad hæredes illius, in cuius favorem stipulatus est, ut expressè decidit Cajus leg. *Si servus* 141. ff. de Verb. obligat. per hæc verba: *Si servus, aut filiusfamilias ita stipulatus sit rem illam, aut illam utrum ego velim? Non pater, dominusvè, sed filius servusvè destinare de alterutra debet.* Ceterum Paulus J.C. nullo modo statuit, jus eligendi non transire ad hæredes ipsius stipulatoris; quin potius contrarium innuit, ut ait Bartholus in rubro legis, per hæc verba: *Facultas eligendi non transit ad alium præter stipulatoris heredem.*

135 Objicies secundò instando ex eadem lege: Electio nihil aliud est, quam voluntas stipulantis his verbis expressa: *Quod ego voluero.* Atqui testatoris voluntas morte finitur, & non transit ad hæredes, leg. 4. ff. *Locati*: ergo nec jus eligendi. Respondo: distinguendo maj. Electio nihil aliud est quam voluntas, prout est jus eligendi his verbis expressa, concedo: prout est actualis electio, nego: vel aliter distinguo: quod ego voluero, vel per me, vel per alium, qui iuridicè sit ego, qualis est hæres, concedo: solum per me, nego: & distinguo m. a. voluntas prout est jus eligendi morte finitur, nego: prout est actualis electio, subdistinguo, voluntas iuridicè eadem, & individua, nego: Logicè eadem morte finitur, concedo: igitur iuridicè: *Una, eademque est persona hæredis, & ejus qui in eum transiit hereditatem: ut jura loquuntur, lex 4. ff. Locati*, solum loquitur de illo, qui locavit pro tempore suæ voluntatis, subindeque locatore mortuo necessariò deficit locatio, verba legis sunt: *Locatio precariavè rogatio ita facta, quoad usque eam locasset, decessitvè vellet, morte ejus, qui locavit, tollitur.*

136 Objicies tertio: Jus declarandi ad hæredes non transit, ex leg. *Idem Pomponius* 4. §.

J. fin. ff. de Rei vindicat. atqui jus eligendi est jus declarandi, quid velit eligens: ergo jus eligendi ad hæredes non transit. Resp. distinguendo majorem: jus declarandi, quod competit ex legis dispositione, & ex beneficio quæsito ex injuncto legis, concedo: Jus declarandi, quod competit ex proprio factò, & contractu, nego: igitur, ut jam sæpe numero ex jure statuimus, cum contrahentes discipiant, dum contrahunt, non solum sibi, sed & suis hæredibus proficere, idè jus declarandi quæsitus per conventiones, & contractus transit ad hæredes.

SECTIO ULTIMA:

RELIQUÆ CONTRACTUUM qualitates summam expendantur.

137 Objicies quarto: leg. *Unum ex familia* 69. §. *Rogo, ff. de Legatis* 2. ubi Papinianus: *Rogandum cum morieris restitutus ex liberis cui voluit. Quoad ad verba attinet, ipse erit electio, nec petere quisquam poterit, quandiu præferri potest alius; defuncto eo prius, quam eligat, petent omnes.* Ex cujus specie sic arguitur: Defuncto eo, qui habebat jus eligendi, non transmittitur, jus eligendi ad ipsius hæredes; quin potius ex spirat tale jus eligendi: ergo jus eligendi non transit ad hæredes. Resp. distinguendo consequens: ergo jus eligendi competens in commodum, & utilitatem ip-

138 **NOBILIORES,** præcipuasque contractuum qualitates, & qua subinde fuscè, ac per otium disputatum iri merito exposcunt, hætenus discussimus, ac referavimus: supersunt modo qualitates aliz, quas utpote minus celebres, ac levioris ponderis perstrictim, cursimque in præsentì dabimus. Hæ sunt, *qualitas in diem, modus, demonstratio, causa, conjunctio.* De quibus brevis erit sermo.

139 Contractus igitur in diem est ille, *cujus executioni determinatus dies præfigitur.* N. g.

Promitto, aut lego Titio centum ad Kalendas Januarias. Hic igitur dies Hispanè dicitur *Plazo*, explicaturque particulis: *In Ad, post eum.* Aliquando dies est certus: Ut *Promitto in diem crastinum.* Aliquando incertus, ut *Solvam, dum navis portum appulerit.* Insuper dies certus aliquando est dividuus: ut *Dabo mense venturo*, aliquando individuus, ut *Solvam ad diem S. Joannis.* Utrum autem promissio in diem mortis, aut promissoris, aut promissarii sit in diem certum, an in incertum? Antonius Gomez tom. 2. *Variat. cap. 11. num. 21.* quem alii sequuntur, tenet; talem contractum esse in diem incertum, & non esse purum, sed conditionalem; oppositum tenet Glossa, & alii Jurista, quibus adherent PP. Molina *disp. 205.* Palao *disput. 1. de just. punct. 6. numer. 3.* Laiman, Onate, propugnantes contractum in diem mortis esse in diem certum, ac proinde statim oriri actionem, & obligationem; quod profectò verius judico, conitaturque ex leg. *Heres meus 79. ff. de Condition. & demonstration.* ubi Papinianus ait: *Heres meus cum morietur Titius, centum ei dato, purum est legatum, quia non conditione, sed mora suspenditur; non potest enim con-*

ditio non existere. Hoc ipsum liquet ex leg. 1. §. *Cum dies, ff. eod. tit. & aliis.*

140 Contractus igitur in diem certum, & individuum statim parit actionem, & obligationem, ceterùm non obligat, tunc pro tunc, sed pro tempore diei certi, & desinativi conventionis, idòque ait Ulpianus leg. *Cedere diem 213. ff. de Verb. significatione: Ubi ergo quis pure stipulatus est, & cessit, & venit dies; ubi in diem, cessit dies non dum venit.* Id est, statim cedit dies, quia à puncto celebrati contractus oritur obligatio: *Non venit statim dies*, quia licet tunc obliget, non tamen obligat tunc pro tunc, sed pro die designato: Si verò dies sit dividuus, licet tunc oriatur obligatio, à executione non est debita, usque ad finem termini destinati, nisi aliter inter paciscentes convenit: ut sanctum est in iure: ubi etiam pro inconcluso est, quod illius actio, & obligatio ad hæres commigrat: tandem contractus in diem omnino incertum: *Ut dabo, dum navis advenerit*, potius est contractus conditionatus; nempe sub conditione, quod navis adveniat; ac proinde nulla statim nascitur obligatio directa, & absoluta; sed solum reflexa, & jus

con-

conditionatum: juxta ea, quæ diximus de actione, & obligatione orta ex contractu conditionato.

141 Contractus modalis, sive sub modo est conventio sub gravamine aliquid faciendi. V. g. *Dono tibi centum, ut nubes:* concipiturque his particulis: *Ut ita ut, ad, ne, pro,* & similibus, atque etiam inri solet terminis conditionalibus. Ut, *Dono tibi equum, sub conditione, aut ex pacto, ut illum mihi commodes singulis mensibus.* Quod Hispani Tabelliones ita explicant: *Es condicion, que se ha de hazer esto, d aquello.* Difficultas tamen in hoc contractu, ut jam præmonuimus agentes de contractu sub conditione Subsectione prima, sit in dignoscendo, quantum sit modalis, quando verò conditionalis; pro quo omnino videnda sunt ibi dicta: hic ergo solum addo cum Mantica de *Conjecturis*: quod hoc præcipue dijudicandum est ex conjecturis, & circumstantiis: Hujus contractus modalis obligatio statim oritur: in hocque à conditionali distinguitur, alit verò si postea deficiat modus, protinus resolvitur, & evanescit contractus, ac qui idò dispositio modalis dicitur, *condicionalis resolutive,*

& strictè conditionalis, dicitur *suspensiva.*

142 Contractus demonstrativus, est conventio, in qua exprimitur qualitas rei. V. g. *Vendo tibi equum album:* ex illoque statim enascitur obligatio, nisi aliter ex mente contractantium constet: ut si dicant: *Emo equum, si albus sit.* Tunc enim obligatio, utpotè conditionalis manet in pendenti, Contractus causalis, sive sub causâ, est ille, cui adjungitur expressio cause moventes ad contrahendum, exprimiqve sub his, aut similibus particulis: *Quia, quoniam, eo quod, propter.* V. g. *Do elemosynam, quia inops es.* Illius obligatio omnino pendet ex contrahentium voluntate, & qualitate cause: utrum nimirum sit finalis, an solum impulsiva? Utram unica, an conjuncta cum alia? An adæquata? Subindeque leges omnes agentes de causa præsumptivæ sunt, & veritate cedunt in foro anime, ut diximus agentes de errore, & dolo dantibus causam contractibus. Tandem contractus conjunctivus est, qui plura sub conjunctione in pactum deducit, ut *promitto tibi fundum Cornelianum, & Stibulum.* Ejusque actio, & obligatio statim emergit erga utrumque simul, sicut dicitur in Lo-

B b b 2

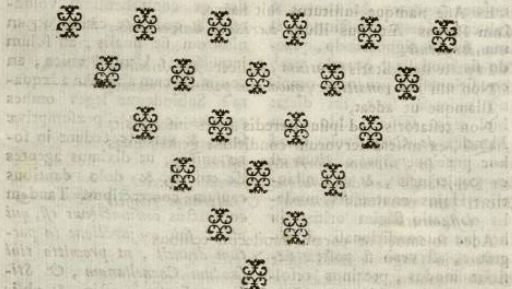
gi.

gicis, quoad veritatem copulativa requiritur necessarium utriusque extremi existentia.

143 Pro coronide hujus tractatus, plenaque de Contractibus in genere notione reliquum nobis erat, Contractuum effectus enucleare: ex quibus alii enascuntur in ipsamet conventionem, & in ipso fieri contractus, nempe: *Actio, obligatio, exceptio, & periculum*. Alii oriuntur post ipsam conventionem, ipsiusque contractum, & sunt *transitio, possessionis acquisitio, usucapiendi conditio, & solutio*: alii sequuntur ad ipsam contractum, non necessario, sed prout res

ipsa tulerit, & sunt: *Interdicta possessoria, reivindicatio, evictio, & redhibitio*. Horum effectuum naturas, definitiones, ac membra summarim dedimus sub initium hujus tractatus: de illis vero per otium agere, non ad tractatum de Contractibus in genere; sed ad singulares dissertationes, tractatusque de Contractibus in particulari spectat; atque ideo ab illis in presenti nobis abstinendum esse arbitramur, donec conjunctionem, atque electam de illorum singularis. Deo auspice nobis sit sermo.

✱

PRO

PRO TRACTATU DE TESTAMENTIS,

ELOGIUM NUNCUPATIVUM

ÆTERNO DEI FILIO

IN CRUCE EMORIENTI.

SUPREMA decentium judicia qui retegat,

Ut pro testatore, & hærede expendat leges;

Ad emorientis Supremi Legislatoris judicium

Merito defert tractatum;

Ut potè, qui, & immortalis hæres, & mortalis testator
exitit:

Licèt enim *Patris viventis sit nulla hæreditas,* Ad Hebr. c. 2.

Ipse tamen immortalis Patris hæreditatè fuit nactus;

Ex Assè namque institutus fuit hæres,

Cum Parens Æternus illum *hæredem univèrsorum* Ad Hebr. c. 2.
constituit.

In parte hæreditatis *Gentium, scilicèt, possessionem,* Psalm. 84

Non nisi *sub conditione, quod eam possidet, vocatur;*

Illamque ut adeat,

Non testatoris, sed ipsius hæredis mors intercessit:

Quà, ex misera servorum conditione gentes ipsas

In Filiorum libertatem asseruit; Ad Galat. c. 3.

Ut Dei Patris hæredes, *suique cohæredes efficeret.* Ad Rom. c. 8.

Mortì jam proximus novum, & æternum *conficit* Marc. c. 13.
testamentum; 24.

Adeo solemne, ut coram duodecim testibus

Proprio sanguine illud subscriperit:

Mirabili tamen, & inusitato institutionis genere;

Vel ipsius testatoris corpus in hæreditatis *Corpus*
peccasset.

Novo hoc Testamento concepto